

Varhain on parhain

– Tuen tarjoaminen mahdollisimman varhain sitä tarvitsevalle oppilaalle maksaa itsensä takaisin, sanoo Oppimis- ja ohjauskeskus Valterin Anne Vierelä. Erityisopetuksessa tärkeä periaate on myös kuntoutumisen ja oppimisen kytkeytyminen toisiinsa – ja tässä on vielä paljon tekemistä Suomessa.

Teksti **Veera Saloheimo** Kuvat **Oppimis- ja ohjauskeskus Valteri**

Lapsen tai nuoren oppimisen haasteet, jotka voivat aiheutua esimerkiksi motoriikkaan liittyvistä vaikeuksista, aistitoimintojen poikkeavuuksista, toiminnan ohjauksen pulmista tai näiden yhdistelmistä, oikeuttavat yksilöllisesti suunniteltuun koulunkäynnin tukeen. Tuki on luokiteltu kolmeen eri tasoon: yleiseen, tehostettuun ja erityiseen tukeen. Vuonna 2014 tehostettua tukea tai erityistä tukea sai jopa 80 000 oppilasta

eli 14,6 prosenttia perusopetuksen oppilaista.

Viime vuosina erityisopetuspaikkoja on vähennetty, ja nykyään pyritään siihen, että mahdollisimman moni oppilas saisi opetusta omassa kotikunnassaan ja lähikoulussaan. Koulukavereina ovat omat tutut kaverit.

Aina on kuitenkin pieni ryhmä oppilaita, jotka tarvitsevat vielä vähän erityisempää tukea.

– Joillekin oppilaille paras ratkaisu on esimerkiksi pienryhmä, jossa on erikoistuneet

**Johtava rehtori Anne
Vierelä penää varhaista
puuttumista sekä
opettajien ja kuntouttajien
tiivistä yhteistyötä
erityisopetukseen.**

Johtava rehtori Anne Vierelä sekä ohjaava opettaja Jukka Vetoniemi Valterista tutkivat julkilausuman sisältöä Oppimisen tuen foorumissa.

Tukea tarvitsevat oppilaat pyritään mahdollisimman usein ja mahdollisimman varhain sijoittamaan omaan lähikouluunsa, jossa he voivat oppia omien kavereidensa kanssa.

opettajat ja oppilashuoltohenkilöstö. Kyseessä on aina yksilöllinen ratkaisu. Mikään tietty vammaryhmä tai diagnoosi ei johda tähän ratkaisuun, vaan kyse on yksilöstä, hänen toimintakyvystään ja oman koulun mahdollisuudesta vastata haasteeseen, kertoo Oppimis- ja ohjauskeskus Valterin johtava rehtori **Anne Vierelä**.

Lisäksi voi riittää, että oppilas pääsee erityisluokkaan tai -kouluun osaksi koulu-uraansa, mutta sen jälkeen hän taas kykenee palaamaan lähikouluun. Olennaista on varhainen puuttuminen.

– Ongelmiin pitäisi puuttua heti, kun ne havaitaan. Joskus oppilaalle on hyväksi, että hän on vuoden pari erityisopetuksessa, minkä jälkeen hän kenties voi integroitua lähikouluunsa. Valterissa kokemuksemme on, että ”varhain on parhain”, Vierelä sanoo.

Varhainen puuttuminen oppimisen haasteisiin nousi esiin myös ammat-

tilaisten kesken kasvatusalan keskustelu- ja kehittämistapahtumassa Oppimisen Tuen Foorumissa viime keväänä. Koko tapahtuman teemakin oli ”Auta ajoissa!”

– Kun vain saisi yhteiskunnan ymmärtämään, että on yhteiskunnallekin halvempaa, kun ongelmiin puututaan varhain. Se maksaa itsensä takaisin miljoonina muun muassa syrjäytymisen ehkäisynä. Tällä hetkellä varhaisen puuttumisen periaate toteutuu vaihtelevasti, ja sen parissa tarvitaan paljon työtä.

**”VARHAISEN
PUUTTUMISEN
PERIAATE
TOTEUTUU
VAIhteLEVASTI.**

Kuntoutus tulee koululle

Varhaisen puuttumisen lisäksi päivänpolttavia ajatuksia erityisopetuksen alueella on kuntoutumisen ja oppimisen yhdistäminen. Molempia pitäisi toteuttaa erottamattomasti saman koulupäivän aikana.

– On vanhanaikaista ja haaskausta, että oppilas joutuu lähtemään kesken koulupäivän jonnekin muualle saadakseen kuntoutusta. Nyt tässä ollaan vielä alkutekijöissään, asia on haastava. Valteri-koulun yksiköissä kuntoutumisen ja oppimisen yhdistäminen on jo pitkälti toteutunut, ja tulokset ovat olleet todella rohkaisevia.

Positiiviseksi puoleksi Vierelä mainitsee sen, että nyt yhden lukuvuoden käytössä ollut uusien valtakunnallisia opetussuunnitelman perusteita noudattava Valteri-koulun opetussuunnitelma sekä kuntoutuksen kansainvälinen toimintakykyluokitus (ICF) tukevat toisiaan todella hyvin.

Lisäksi meneillään oleva sote-uudistus korostaa yhden luokun periaatetta, minkä voisi odottaa tuovan muun muassa kuntoutumista ja oppimista lähemmäs toisiaan.

Kuntoutuksen tuominen koulujen arkeen tarkoittaa myös sitä, että luokissa tulee työskentelemään yhä enemmän yhteistyössä opettajia sekä kuntouttajia, kuten terapeutteja ja psykologeja.

– Sekä opettajien että kuntouttajien on muutettava rooliaan, kun luodaan yhdessä tekemisen kulttuuria muiden ammattikuntien kanssa. Työskennellään yhdessä saman oppilaan eteen. Tämä vähentäisi oppilaan siirtymiä ja katkoja. Tämä on iso tavoite.

Jo nykyinen tilanne, jossa tukea tarvitsevia oppilaita on integroitu lähikouluihin, on vaativa kaikille opettajille.

– Tukea tarvitsevan oppilaan

**”ONGELMIIN
PITÄISI PUUTTUA
HETI, KUN NE
HAVAITAAN.**

kohdalla tärkeintä on oppilaantuntemus kaikkien luokassa toimivien aikuisten osalta. Kouluissa henkilöstön perehdytykseen suhteessa tukea tarvitseviin oppilaisiin tulisi käyttää asiantuntijoita ja tieto pitäisi saada kulkemaan huomattavasti paremmin eri toimijoiden välillä: koulutusta ja erityisosaamista tarvitaan valtavasti lisää. Eteen on tullut tilanteita, joissa kaikkensa peliin pannut opettaja toteaa, että olisi ollut niin tärkeää tietää aikaisemmin, mitä ei tiennyt! Vierelä avaa. ●

IT Info

Oppimisen Tuen Foorumi

Oppimisen Tuen Foorumi on valtakunnallinen erityisopetuksen ja oppimisen tuen keskustelu- ja kehittämisfoorumi. Viimeksi tapahtuma järjestettiin huhtikuussa Tampereella. Foorumin työpajoissa koostettiin tavoitelauseet, joissa tuli esiin muun muassa tarve oppilaan kuuntelulle sekä tiiviimmälle erityisopetuksen toimijoiden yhteistyölle.

Seuraavan kerran Oppimis- ja ohjauskeskus Valterin sekä Opetushallituksen järjestämä Oppimisen Tuen Foorumi kokoontuu vuonna 2019.

Ensi vuonna järjestetään Helsingissä perinteiset Erityisopetuksen kansalliset kehittämisspäivät.

IT Info

Valteri

Oppimis- ja ohjauskeskus tarjoaa valtakunnallisesti palveluja oppimisen haasteisiin. Oppilaat, perheet ja koulut voivat saada esimerkiksi konsultointia, kuntoutusta ja tukijaksoja Valterista.

Tavoitteena on, että mahdollisimman moni oppilas voi käydä koulua omassa kotikunnassaan ja lähikoulussaan.

Valterissa toimii ohjaus- ja konsultatiivitehtävien lisäksi myös koulu, joka toimii kuudessa Valterin toimipisteessä eri puolilla maata. Niissä on vuosittain vakinaisia, pitkäaikaisia oppilaita noin 350, minkä lisäksi lähikouluissa tuettavia oppilaita on vuosittain jopa 1 000.

Valteri toimii Opetushallituksen alaisuudessa, ja Anne Vierelä on sen johtava rehtori.